

УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ОПЕРАЦІЙНИХ ДОХОДІВ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА

Розвиток ринкової економіки вимагає від підприємств лісового господарства економічно обґрунтованого підходу до планування своєї операційної діяльності та визначення стратегії збільшення доходів і прибутку. При цьому, для ефективного управління доходами важливо мати облікову інформацію за певними видами доходів, центрами відповідальності, а також за територіальними сегментами одержання доходів.

Законодавчо визначено, що операційні доходи складаються із чистого доходу (виручки) від реалізації продукції та інших операційних доходів, що можуть мати місце від операційної оренди активів, операційних курсових різниць, реалізації оборотних активів, отримання субсидій, штрафів, пені, неустойки [1].

Для вибору методу обліку доходів від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) підприємств лісової галузі, адекватного їхній специфіці, доцільно, перш за все, дослідити та надалі враховувати особливості процесу реалізації лісопродукції. Так, відповідно до Положення “Про організацію та проведення аукціонів з продажу необробленої деревини”, затвердженого наказом ДКЛГУ реалізація необробленої деревини всіма постійними лісокористувачами здійснюється через аукціони з продажу необробленої деревини, які проводять один раз у квартал на базі товарних бірж, обласних центрів, створених відповідно до Закону України “Про товарну біржу” та ГКУ. Участь у торгах беруть суб’єкти господарської діяльності, котрі займаються переробкою деревини. Технологічна сировина, баланси та сировина для виготовлення лущеного шпону реалізується лише суб’єктам господарської діяльності, які мають власне плитне, фанерне та целюлозно-паперове виробництво на спеціалізованих торгах на біржі в одну аукціонну сесію з іншою необробленою деревиною [5].

Необроблена деревина, яку не реалізували на товарних біржах, реалізується лісогосподарськими підприємствами за прямими договорами за цінами, не нижчими від тих, що склались на останньому аукціоні. Відповідно до аукціонних торгів з продажу необробленої деревини на товарній біржі на підставі одержаних біржових аукціонних Свідоцтв переможці аукціону протягом 15-ти календарних днів укладають з лісогосподарськими підприємствами договори купівлі-продажу. За умовами договору купівлі-продажу продавець здійснює поставку проданої продукції лісозаготівель покупцеві відповідно до визначеного базису поставки, а покупець приймає її та здійснює оплату з урахуванням гарантійного внеску покупця, перерахованого ним на поточний рахунок організатора аукціону для участі в ньому [5]. Якщо покупці, які подали заяви про купівлю, не придбали заявлених ними лотів, гарантійний внесок повертається їм протягом трьох банківських днів з дня проведення аукціону. У разі придбання заявлених лотів, гарантійний внесок перераховується продавцю як оплата за товар.

Як відомо, метод обліку доходу від реалізації продукції (товарів, послуг) залежить від обставин операції та її визнання (на момент її продажу (поставки) покупцям, до нього або після нього). Тому для достовірного відображення в обліку доходів від реалізації доцільно використовувати метод виконання певної суттєвої дії, а моментом визнання доходу вважати момент відвантаження лісопродукції покупцям при одночасному визнанні її собівартості.

Підтримуємо думку авторів про те, що операційні доходи на підприємствах лісового господарства слід обліковувати за їх видами на рахунках 70 “Доходи від реалізації” та 71 “Інший операційний дохід” діючого Плану рахунків за субрахунками відповідно до Інструкції щодо застосування Плану рахунків, а доходи від реалізації продукції – за ринками збуту (вітчизняними та зарубіжними) із деталізацією в рамках аналітичних рахунків у розрізі видів лісопродукції, продукції переробки та побічного користування лісом [4; 5]. При цьому, інформація про операційні доходи на

підприємствах лісового господарства має систематизовуватись у обліку та подана у звітності із дотриманням порядку відображення та умов визнання, зазначених у Н(П)СБО1 та П(С)БО 15 [1; 2].

Можливості програмних продуктів для ведення бухгалтерського обліку на підприємствах лісового господарства мають забезпечити надання керівникам найбільш затребуваних даних щодо операційних доходів. Сьогодні більшість підприємств лісового господарства використовують конфігурацію “Управління лісовим господарством України”, яка розроблена на базі 1С:Підприємство [6]. Вона дозволяє застосовувати сучасні методи управління підприємствами з врахуванням специфіки лісгосподарської діяльності, зручно вести бухгалтерський та податковий облік, формувати галузеву і регламентовану звітність. Позитивним є те, що ця програма, окрім вищезазначеного, забезпечує формування аналітичних даних, дає можливість слідкувати і виправляти помилки за допомогою спеціальної функції обробки даних та підтримує інтеграцію із системою електронного обліку деревини.

Удосконалення організації обліку операційних доходів підприємств лісового господарства за умови впровадження науково обґрунтованої методики їх обліку із використанням спеціалізованих програмних продуктів сприятиме оперативному забезпеченню інформаційних потреб менеджменту та успішному функціонуванню лісгосподарських підприємств.

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 “Дохід” від 29.11.1999 року № 290 у редакції від 09.08.2013. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.help/article/polozhennya-standart-buhgalterskogo-obliku-15-dohid>. 2. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності”, затверджено наказом Міністерства фінансів від 07.02.2013р. №73 – Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua. 3. Податковий кодекс України ВРУ 2755-VI від 02.12.2010 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>. 4. Зінкевич О. В. Бухгалтерський облік в галузях народного господарства : підручник / О. В. Зінкевич, С. О. Левицька, М. М. Мосійчук та [ін.]. – Рівне : НУВГП, 2016. – 268 с. 5. Гарасим П.М., Клим Н.М., Новак У.П., Падюка М.В. Організація обліку в галузях економіки: [навч. посібн.]. – Львів: Ліга-Прес, 2018. – 410 с. 6. Програмний продукт 1С: “Управління лісовим господарством”: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://firma-modul.com.ua/catalog/vlasni-rozrobki/konfiguratsiya-1c-upravlinnya-lisovim-gospodarstvom/>